

Taide-lehti
30.10.2008 9.56

Kadonnutta aikaa etsimässä – Kaisa Kontio, Gun Holmström

Kaikkeä sellaista, johon aika on jättänyt painaumansa ja jonka voimme lukea kollektiiviseksi muistioksemme.

Kaisa Kontio, sarjasta Maasta maaksi, 2007. Kollaasi, 17 x 13 cm.

Kadonnutta aikaa etsimässä

Kaisa Kontio: Epilogi

Kuvataideakatemia galleria, Helsinki, 4.–14.9.2008**Gun Holmström: Venus.Not****Galleri Sinne, Helsinki, 12. –28.9.2008**

Kuvataideakatemia galleriassa juuri päättynyt **Kaisa Kontion** (1980) näyttely *Epilogi* loi grafiikasta ja installaatioista hienon kokonaisuuden. Kontio käyttää työssään vanhoja, sangen romanttisia aineksia, kuten kirjeitä, valokuvia ja pehmeäksi kuluneita materiaaleja. Kaikkea sellaista, johon aika on jättänyt painaumansa ja jonka voimme lukea kollektiiviseksi muistioksemme.

Kuvataideakatemia gallerian takahuoneeseen Kontio oli rakentanut teossarjan, joka koostui raameihin pingotetuista lakanoista. Jokaisessa kankaassa oli käsin kirjailut nimikirjaimet. Teos ei ollut pelkästään muisto kerran eläneistä ihmisistä: se oli myös heidän kosketuksensa langan avulla omaan aikaansa. Lakanoiden pehmeäksi kulunut puuvilla linkittyy myös meidän aikaamme ja kertakäyttökulttuuriin, jossa tavarat entistä harvemmin ehditään kuluttaa sileiksi.

Kontion grafiikantyöt koostuvat myös eri materiaaleista ja laajentuvat paperin reunojen yli installaatioiksi. Vanhojen kirjeiden selkämukset todistavat ajan kulumisesta. Seinälle ripustetussa sarjassa niiden hento väritys liukuu kellastuneimmasta, uusimpaan, kirkkaan valkoiseen asti.

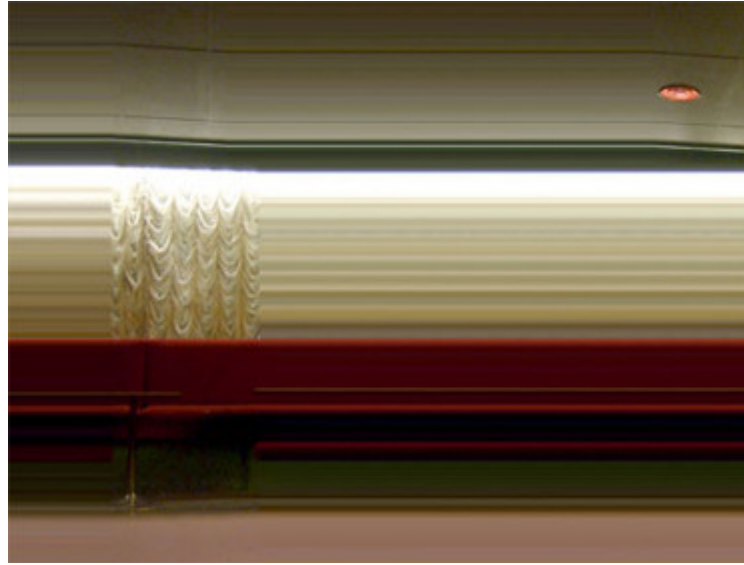
Saajilleen kirjeiden merkitys on ehkä muuttumaton, mutta katsoja miettii teoksen edessä myös tiedonkulun kehitystä. Työhön sisältyy lisäksi ajatus peittämisestä: kääntämällä kirjeet Kontio on varmistanut niiden saajien anonymiteetin. Ja koska kuoret ovat väärinpäin muodoltaan yhdenmukaisena sarjana, ne kutkuttavat mielikuvitusta miettimään viestien sisältöä. Merkitys löytyy poissaolevasta, jonka ajan eroosio tulee esiin väri vivahteiden kautta.

Kaisa Kontio, *Perintö*, 2008. Kirjekuoret, silputut kirjeet, 53 x 130 cm.

Viimeisessä huoneessa jo ovelta oli lappu, joka kehotti koskemaan teokseen. Pimeässä tilassa oli tuoli ja työpöytä, jolla paloi pieni pöytälamppu. Pöydällä oli puuvillahanskat ja vanhanaikainen valokuva-albumi, joka oli tyhjä. Selailin albumia, jonka sivuilla näkyi liimajälkiä kohdissa, joissa valokuvat olivat olleet kiinni. Odottamattomasti työpöydän ylle syttyi sininen valo, joka paljasti kokonaisen henkilögallerian albumin tyhjiksi oletetuilta sivuilta. Sinisessä valossa sivu sivulta ihmisten sabluunamaiset hahmot piirtyivät esiin.

Varjot ovat kuin reliikkejä: jälkiä, joita kerran eläneet ovat jättäneet jälkeensä. Aivan kuin henkilöillä olisi oma tahto tulla säilytetyiksi ja muistetuiksi: kuin niiden persoonien paino olisi heijastunut valokuvan lävitse paperiin. Valokuvassa on mukana tietenkin ainainen kuoleman aspekti, mutta Kontion installaatioissa ei ole henkilökohtaista surua. Työt lähinnä muistuttavat meille, kuinka vähän meistä jääkään jäljelle. Ja kuinka olemme liitossa oman aikamme kanssa. Näistäkin albumin sivuille ilmestyneistä hahmoista voi lukea yhdenlaista ajankuvaa vaatteiden, asennon ja esittämistävän myötä.

Gun Holmström, Vecken, 2008. Yhdeksän valokuvatulosteen sarja, 50 x 37,5 cm.

Nykyään Berliinissä asuvan **Gun Holmströmin** (1964) Sinne-galleriassa esillä olevat videot ja digitaalisesti käsitellyt valokuvat tarttuvat myös kollektiiviseen kulttuuriseen kuva-aineistoon, klassisiin veistoshahmoihin, jotka hänen käsittelyssään ovat kadottaneet staattisen harmoniansa.

Venus.Not-sarjassa veistosten venytetyt muodot jatkuvat matemaattisen viivan lailla äärettömyyteen kuvan ulkopuolelle. Patsaissa on pieniä vihjeitä, joiden avulla katsoja voi asettaa ne alkuperäiseen kontekstiinsa. Näitä ovat muun muassa pienet nimikyltit, jotka voi tunnistaa, mutta joiden kirjoituksesta ei saa selvää.

Muokattuina veistokset ovat korostetun vertikaalisia, pylväiden kaltaisia. Interiöörit taas ovat muokkautuneet abstrakteiksi tiloiksi, joista syvyys on hävinnyt lähes kokonaan. Abstrahoimalla Holmström on saanut aikaiseksi horisontaalisia väripintoja, joissa erottuva pieni esittävä elementti tekee ne tunnistettaviksi. Kuvat ovat kuin näkymiä metron ikkunasta, jossa liikkeen sumentamasta maisemasta silmä poimii jotakin arkisen tuttua.

Gun Holmström, Avatar, 2008. Yhdeksän valokuvatulosteen sarja, 15 x 25 cm.

Sarjassaan *Avatar* Holmström on lähestynyt veistoksia hiukan toisella tapaa. Näitäkin kuvia on käsitelty, mutta pylväiden sijaan ne muistuttavat pikemminkin **Rorschachin** symmetrisiä musteläiskisiä. Veistoksista on tullut humanoidien kaltaisia ilmeettömiä hahmoja, joiden inhimillisuus on kadonnut symmetrian myötä.

Tietyn groteskiuden kautta on hävinnyt myös teosten ylevyys. Ja ylevyyshän on harvoin huvittavaa. Kun teosten alkuperäinen pyrkimys ihanteelliseen kauneuteen mittasuhteiden avulla on pyyhitty pois, mitä niiden sisällöstäkään jää jäljelle? Kuvissa näkyy joukko aneemisen oloisia pönöttäjiä, joiden asennoista jalous on kaukana.

Gun Holmström, *Arkipelag*, 2008. DVD, kesto 6 min 30 sek.

Arkipelag-animaatiossa lipuvat torsot muodostavat saariston. Liikkuuko kamera vai liikkuvatko saaret? Minun silmissäni ne liikkuvat kuvaruudussa oikealle. Torsot heijastuvat keinotekoiseen veteen, jossa niistä muodostuu kokonaisuus, vaikkakin keskeltä katkaistu kuten veistoskuviissa.

Torsosaaret eivät ole taidemuseon estetisoituja patsaita, vaan paljastavat myös viimeistelemättömän selustansa. Vaikuttaakin kuin niiden yhteisenä tahtona olisi palata jonnekin takaisin, niin päämäärätietoisesti ne matkaavat samaan suuntaan. Ehkä ne etsivät kadonneita raajojaan?

Viivi Koljonen

Kirjoittaja opiskelee taidehistoriaa Turun yliopistossa

[Palaa otsikoihin](#) | [0 Kommenttia](#) | [Kommentoi](#)

Copyright © Taide-lehti